

2140.

Sind 10 kop.

Aus Rufe=aabits.

Tallinnas, 1914.

J. Ploompuu raamatukaupluse kirjastus.

Uus
Rufe=aabits.

Rõige uuema ja parema õpetwiisi järele kokku seatud.

Viies trükk.

Tallinnas, 1914.

J. Ploompuu raamatukaupluse kirjastus.

J. & A. Paalman'i trüff, Tallinnas.
:: Weike-Karja uul. 12. ::

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

55977

Õpetajal tuleb, enne kui õpetamisega algab, raamatu
lõpul olemaid juhatusi hoolega läbi lugeda.

I.

a

a

u

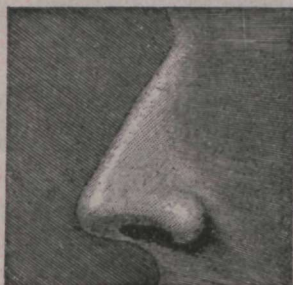
u

ani

ani

i

i

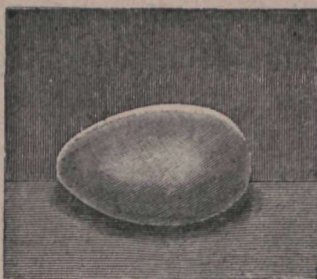

nina

nina

m u

m u

muna

muna

nui

nui

mi=nu nui, an=ni ni=na,
a=ni nu=na.

e o

e o

oone

oone

o=nu oo=ne; oo=ne on onu
o=na; mei=e oo=ne on e=na
o=na.

Handwritten cursive letter 's' on a grid.

s

Handwritten cursive word 'saan' on a grid.

s s

saan

saan ei saa oo-ne siis-se; isa
a-si on saa-ni sees; an-ni ei
jaa saa-ni siisse; saan on siin.

b ö

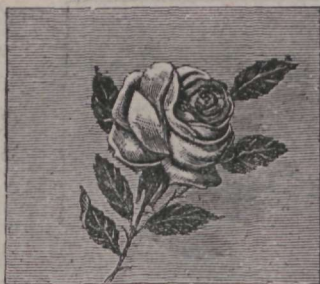
b ö

Handwritten cursive word 'söob' on a grid.

söob

i-sa söob ube; an-ni söob
jai-a; i-se sei-sab; mo-bi
söob, ja-ba si-bab; mei-e ei
söö; e-ma ei söö; min-ni on
e-ma abi, mobi on an-ni
o-ma.

l
lill

l
lill

mul o=li i=lus lill; see siin on i=lus
lill; lee=ni an=nab lil=le i=sa=le;
e=mal ei o=le lil=le.

w

wene

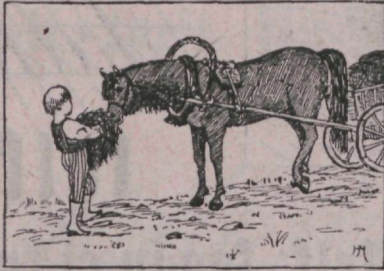
w

wene

o=nu we=ne; o=nu we=ne ni=mi on
ni; we=ne on o=nu o=ma; o=nu
wiib ee=wi nee me=le; see on ee=wi
o=nu; lee=ni lau=lab, ee=wil on wi=le
we=nes.

o=nu wiib we=ne ii=le wee; o=nu
müüb o=ma we=ne mi=nu i=sa=le;
a=wi on wee sees, we=ne ees; a=wi
siin=nib siia;

h

h

hobune

hobune

ah, hen-nul on i-lus hobu; hen-nu
 ho-bu-se ni-mi on u-hu; hen-nu
 wiib u-hu-le hei-nu; u-hul on hea
 meel; hea ho-bu on me-he an.

ō

ō

lōu

lōu

lōu lau-lab lōu-na lau-lu; ōu-es
 on i-lus ilm; e-ma lu-ba ōu-e
 minna; seal on lin-nu laul; seal
 on ōi-e i-lu; e-ma, ōmb-le mei-le
 wam-mus; e-ma hōl-mas on ōu-nis
 ol-la.

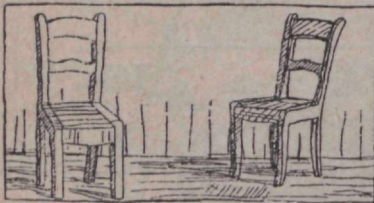
k
f

felf
felf

kaa-lul on kō-wa felf; kaa-lu ei ku-ku
ma-ha; fel-lel on nii hea felf; felf
ei kuku kum-muli; lii-ñil on ka felf!
kōif maa on lu-mi-ne; ka kuu-je
ok-jaš on lu-me kah-ma-fas.

ä t
ü t

tool
tool

kä-bi on kuu-je ok-ja kül-les; kaa-lu
weab fel-ku mäe-le; mäel on ii-be
linif; lii-ñi lä-heb ka liu mäe-le;
lii-ñi laheb alla; kaa-lu weab fel-ku
käh-ku ü-les.

too-lil is-tu-taf-je; see tool on mi-nu;
tei-ne on tō-nu tool; ka-ta tool on
fat-ki; tō-nu tool on tōm-nu; wō-ta

too-li toest kin-ni; tōm-ba tool
tei-je koh-ta.

tädi feedab

kohwi

tädi feedab kohwi

koh-wi kat-la all on tuli; tä-di fee-
dab ik-ka head koh-wi; laud on
kae-tud; tä-di koh-wi ka-tal keeb;
mi-da tä-di fee-dab, je-da jöö-me
häs-ti; las-te laud on ma-dal;
tädi jöö-dab meid; tä-di tas-šid
on i-lužad; tä-di jaadab e-ma-le
häid koo-ki-šid; tä-di kä-šid on
mait-je-wad.

jänes ja juflu

jänes ja juflu

j i

jä=nes on õu=es käinud; ju=flu näeb; lu=me
tees on jä=ne=se jäl=jed; ju=flu lä=heb ot=si ma,

flu=hu jä=nes jäi; ju=flu lei näe jä=neft; kiwi
on ees, ju=flu üt=leb: saats jä=ne=se kät=te,
[wiiks ko=ju; siis on jä=nes mul ko=du.

ju=flu lä=heb jäl=je ju=hil, jõu=ab ki=wi ta=ha,
näeb jä=neft

ju=flu huu=ab: hei, jä=nes, tu=le mi=nu ko=ju.

jä-nes ei ta-ha ju-fu kaa-ja tul-la; jä-nes
jook-seb mi-ne-ma.

ju-fu näeb |jäl-le ai-nult jä-ne-se jäl-jed

lu-me sees; jä-nest kät-te ei saa.

g kingad

g fingad

ol-ga fin-gad o-li-wad fat-fi fu-lu-nud; ol-ga
oli neid fin-gi kau-a ae-ga ja-las kau-nud;

e-ma tõi ol-ga-le uu-ed fin-gad; ol-gal o-li
wä-ga hea meel;

ta tõm-bas uu-ed fin-gad jal-ga; uu-ed fin-gad

o-li-wad wä-ga head ja fe-nad; ol-ga üt-les
e-ma-le: tä-nan wä-go; ol-gal o-li-gi as-ja
tä-na-da, jest e-mal o-li wa-ja fõi-gi-le
las-te-le fin-gi os-ta.

p *to*

paul ja pall

paul ja pall

paul män-gib pal-li-ga; wis-kab pal-li ü-les-se,

püü-ab len-nust kin-ni; wis-kab pal-li kõ-was-ti ma-ha, pall hüp-pab jäl-le ü-les-se.

paul lööb pal-li-le ke-pi-ga kül-ge, pall len-dab ü-les-se ja ku-kub ka-tu-se pea-le.

paul ta=hab ka=tu=se=le min=na pal=li ma=ha
 too=ma; a=ga e=ma ei lu=ba: lap=sed ei to=hi
 ka=tu=se=le ro=ni=da, wäi=le=sed poi=šid wöi=wad
 sealt ma=ha kuf=ku=da.

o=nu fuit=se=tas õu=es pit=pu; nüüd pa=ni ta
 pit=bu pa=ku ot=ša ja tõi pal=li al=la.

r rott ja kaks

r rott ja kaks

kaks püüdis hii=ri, nurdis lin=da; rott
 kuu=lis, et kas=ši kan=ges=ti kar=de=ti; rott
 tah=tis kas=ši õ=pe=ta=da, läks kas=ši juur=de

ja üt=les: fii=ju tu=le wöit=le=ma; kas=šil
 tu=li hirm pea=le, pu=ges nurka; rott hä=bis=
 tas kas=ši: ä=ra tee nõr=ga=le kur=ja, see
 on nur=ja=tu.

riid ri-kub, ra-hu ra-jab;
wa-ga we-ri ei wä-ri-se;
hiir hüp-pas, kass kar-gas, wa-na ka-ru
lõi trum-mi.

II.

w W w W

Wiiu ja wana mees.

Wiiu ja wana mees.

Wii-u läks tä-di-le kü-las-se.
Wa-na taat läks se-da ja-ma teed möö-da.
Wa-na-ke-sel oli suur kimp sel-jas.
Wae-wa-ga lii-kus ta e-da-si.
Wii-u üt-les: and-ke kimp mi-nu kät-te kan-da.

Wa-na mees an-dis kimp-bu Wii-u-le. Wii-u
kan-dis kimp-bu wa-na me-he ko-ju. Wa-na
mees tä-nas Wii-ud. Wii-u läks röö-mu-ga
tä-di juur-de.

u U Uno ja Wilma

u U Uno ja Wilma.

U-no on tub-li pois-s. Uk-se ees õu-es män-gis ta kord õe Wil-ma felt-sis. Waht, naab-ri suur koer, tu-li sin-na. Wil-ma eh-ma-tas hirm-šas-ti.

U-no a-šas Wa-hi ä-ra. Wil-ma jät-tis kohe nu-tu jä-re-le.

U-no on Wil-ma-le hea wend.

ü Ü Unenägu.

ü Ü Unenägu.

U-hel õö-šel nä-gi U-no u-nes. U-no oli u-nes tu-gew mees, aga tark ta ei ol-nud.

U-no pi-di pal-ju as-ju ost-ma ja müü-ma. Üks ost-ja üt-les, et tar-wis on hin-da kol-fu arwata. U-no ei o-sa-nud ar-wa-ta. Ü-les fir-ju-ta-da o-li ka tar-wis. U-no a-ga ei o-sa-nud lu-ge-da e-ga fir-ju-ta-da. Üt-les siis i-se-gi:

oi, oi, küll on pa-ha, kui mees mi-da-giei mõista.

Ü-les är-ga-tes sai a-ru, et ai-nult u-nes o-li näi-nud. U-no lu-bas nüüd hoo-le-ga õp-pi-ma ha-ka-ta, et nii-ju-gust ä-par-dust ilm-si ei juh-tuks.

n N Naima nukuke.

n N Naima nukuke.

Nai-ma sai o-ma e-ma käest nu-ku. Nukk o-li wä-ga ke-na. Wil-ma o-lesks ka sel-le-ga män-gi-da taht-nud.

Nai-ma a-ga ei and-nud o-ma nuk-ku Wil-male waa-da-ta-gi. Nukk pi-di sel-le pä-rast a-la-ti pei-dus o-le-ma.

Mõn-da o-li Nai-mal nu-kust wä-he röö-mu. Nu-ful po-lesks sel-lest üh-tigi wi-ga ol-nud, kui ka Wil-ma wa-hel o-lesks waa-da-nud.

m M Madli film.

m M Madli film.

Mad-li on wä-ga wa-na eit. Müüd eit ei näe e-nam. Min-ni ta-lu-tab ei-te. Mui-du ei os-faks eit käia.

Wa-na Mad-li loeks-gi hea mee-le-ga, a-ga ta ei näe. Min-ni loeb ei-de-le et-te.

Min-ni on ei-de film. Min-ni teeb ei-de-le pal-ju head meest.

Mui-du o-leks ei-del wä-ga i-gaw e-lu. Min-nil on ene-sel-gi wä-ga hea meel, et ei-te ai-da-ta jaab.

o O o O Otto. Otto.

OŠ-ta, Ot-to, o-ma-le õu-nu! On ma-gu-šad õu-nad. Ot-to ei oš-ta. Ot-tol ei o-le ra-ha.

Ot-to, kü-ši e-malt raha!
Ot-to ei kü-ši. Mei-e
e-mal on wä-he ra-ha.
On pal-ju tar-wi-li-ku-
maid aš-ju wa-ja oš-ta.

Ot-to on hea laps il-ma õu-na-ta-gi.

ô Ô ô Ô Öunad.

õ Š Šunad.

Šu-nad ei o-le kõi-ge tar-wi-li-ku-mad aš-
jad. Šu-es män-gi-des on Ot-to il-ma õu-na-
ta-gi rõõ-mus poisš.

ö Ö ö Š

Šö-fel ma-gan, päe-wal män-gin ja teen
tööd. Šh-tul hei-dan, hom-mi-ful tõu-sen. Šv-pi-
des ja män-gi-des kas-wab laps suu-refs.
Šö-dest ja päe-wa-dest jaa-wad nä-da-lid ja
aas-tad. Šö-vif lau-lab iu-me öö-iel.

a A

Anni õunad.

a A

Anni õunad.

An-nil on kaks õu-na. And-re-sel ei o-le
üh-te-gi. An-ni pa-kub And-re-se-le o-ma õunu.
And-res wõ-tab pi-se-ma õu-na. An-ni üt-leb:

And-res wõ-ta juu-re-ma. A-ga And-res ei wõ-ta
juu-re-mat. Mõ-le-mad lap-sed on rõõm-jad.

ä Ä

Ämma kera.

a A

Ämma kera.

Ämm is-tus ja ku-dus suk-ka. Ä-ki-t-selt
kuk-kus lõn-ga ke-ra ma-ha ja wee-res nur-ka.

An-ni ja Mi-ku jooł-si-wad ko-he te-ra
jä-re-le. Mõ-le-mad taht-si-wad am-ma-le abiks
ol-la. Am-mal o-li sel-le ü-le wä-ga hea meel.
Amm kii-tis häid lap-si.

i Y i S

Isa nõuu andmine.

Isa nõuu andmine.

Il-mar üt-les i-sa-le: Do-ta, kui juu-reks
jaan, siis o-len i-sa-le ja e-ma-le a-biks i-gas

töös. I-sa üt-les Il-
ma-ri-le: Opi ju-ba
nüüd i-sa ja e-ma ai-
ta-ma: Mui-du ei os-ka
ja se-da juu-reks saa-

des ka mit-te. I-sal ja e-mal on las-te a-bi
wa-ja. Wa-ne-mad on ik-ka wä-ga rõõm-sad,
kui lap-sed tööd tee-wad.

k K Kärpse tiivad.

k K Kärpse tiivad.

Kaa-lu wõt-tis kärp-se tii-wad ära. Kärp-
sed la-si ta siis mi-ne-ma. Kärp-sed on ju nii
pi-si-ke-sed. Mõn-da üt-les Kaa-lu.

Kor-ra ii Kaa-lu wäi-fe sorm uf-se wa-
he-le. Kaa-lu nut-tis ha-le-dra-te. J-sa üt-les:
Mi-mult pi-si-fe-ne sorm sai hai-get. A-ga see
wa-lu-tab siis-gi kan-ges-ti, kae-bas Kaa-lu.

h H

Hiire poeg.

h H Hiire poeg.

Hii-rel oli-wad pe-sas pi-si-fe-sed po-jad.
Hiir üt-les nei-le: Kass on li-gi-dal. Ol-ge
üis-na ta-sa! A-ga üis poeg üt-les: Mi-na

na-tu-fe-se waa-tan. Hiire poeg pis-tis pea
au-gust wäl-ja. Ko-he kass nä-gi, kus hiire
pe-sa o-li. Koil po-jad söi ä-ra.

Wa-na hiir üt-ii sai põ-ge-ne-ma. Ki-be-
das-ti kur-was-tas ta poe-aa-de sur-ma üle.

i J *Juku laew,*

i J **Juku laew.**

Ju-ku wiis o-ma lae-wa me-re ran-na-le.
J-sa üt-les: A-ra nüüd lae-wa wet-te pa-ne.
Nüüd on ma-ru ilm. Ju-ku pa-ni o-me-ti
lae-wa me-re ran-nal wet-te.

Me-re lae-ne wiis lae-wa ä-ra. Ju-ku
tah-tis ap-pi tō-ta-ta. A-ga ta kuf-kus wet-te.

J-sa ai-tas Ju-ku weest wäl-ja. A-ga ma-ru
wiis Ju-ku lae-wa ä-ra.

t T *Tõnu taim,*

t T **Tõnu taim,**

Tõ-nu pa-ni wäi-fe-se lõu-na-puu tai-me
toa ta-ha kas-wa-ma. Tõ-nu hoi-dis puu tai-
met hoo-le-ga. Tal-weks kat-tis kül-ma eest
õl-ge-de-ga kin-ni ja ju-wel kas-tis wee-ga.

Taim kas-was Tõ-nu-ga wõi-du. Tai-mest
jai suur puu. Ke-wa-del oli puu ik-ka õi-si
täis. Si-te a-je-me-le kas-wa-si-wad jü-gi-seks
õu-nad.

Nõn-da ta-sus puu Tõ-nu wae-wa. Tõ-nu
rõõ-mus-tas puu üle, sest puu o-li kau-niks
eh-teks Tõ-nu ko-du-le.

p P p P

Paul ja pääsukesed

Paul ja pääsukesed.

Pää-su-kes-tel o-li toa rääs-tas pe-sa. Pe-sas
o-li-wad pi-si-ke-sed po-jad. Pe-sas-se wõis Paul
re-de-li pealt waa-da-ta.

M on mi=nu õ=de. Need tei=sed on mi=nu
wen=nad. Mei=e o=le=me kõik sõb=rad. Nõn=da
kõ=ne=les Paul pää=su=
kes=te=le.

Kui pää=su=ke=sed sun=
reks sai=wad, siis nad
laul=si=wad Pau=li=le i=lu=
sas=te. Neil o=li w=äga lõ=bus. Ja Pau=lil
oli ka lõ=bus ol=la.

r R Riikas Ristu.
r R Riikas Ristu.

Ris=tu män=gis teis=te las=te juu=res. A=ga
ta tap=les Mai=e=ga. An=ni ta lük=kas kä=pu=li.
Jü=ri=le ei lu=ba=nud ta li=gi=dal=gi ol=la. Pa=ha
mee=le=ga läk=si=wad lap=sed lai=a=li. Ja kõi=gil
o=li pa=ha ol=la.

Tei=sel päe=wal män=gi=si=wad lap=sed jäl=le.
Ris=tu o=leks taht=nud ka sek=ka tul=la. A=ga
Ris=tut ei wõe=tud.

Ris=tu pi=di siis kõr=walt waa=ta=ma. Ja
Ris=tul o=li wä=ga pa=ha ol=la.

J s I Sanna haigus.

J S S Sanna haigus.

San-na o-li ras-kes-ti hai-ge. Kõik ke-ha o-li kuum. Ja pea wa-lu-tas kan-ges-ti. Siis is-tus e-ma a-la-ti woo-di ää-res. Dö-sel-gi wal-was ta o-ma lap-se juu-res.

Kas ma weel ter-weks jaan? Nõn-da küüis San-na kur-wa mee-le-ga.

Siis e-ma was-tas: Kui hea Ju-mal sta-hab, küll ja siis jaad ter-weks.

San-na hai-gus kes-tis kau-a. Siis hak-kas ta wä-he haa-wal o-me-ti pa-ra-ne-ma. Sest Ju-mal ei taht-nud te-da weel ä-ra kut-su-da.

San-na e-ma tä-nas Ju-ma-lat lap-se pa-ra-ne-mi-se pä-rast. Ja San-na i-se-gi tä-nas Jumalat.

l L Leeni kurbtus.

I Q Leeni kurbtus.

Lee-ni tu-li mäelt män-gi-mast ko-ju. Te-mal o-li-wad pi-sa-rad sil-mis.

Lee-nil ei o-le i-lu-sat kuu-be. Nõn-da o-li Vii-si ü-tel-nud. Ja tei-sed lap-sed o-li-wad naer-nud.

Kal-lis Lee-ni, kas üt-le-sid, et sel-le kuu-e on si-nu o-ma ar-mas e-ma tei-nud? Nõn-da kü-sis e-ma.

Se-da ei ol-nud Lee-ni ü-tel-nud. A-ga tei-ne-ford lu-bas ta nõn-da ü-tel-da.

e E Eedi häda.

e G Eedi häda.

Wäi-ke Ge-di üt-les a-la-ti: Ei!

J-sa üt-les: Ge-di an-na mi-nu müts kät-te!
Ge-di was-tas: Ei!

Ge=ma üt=les: Ge=di, too mi=nu rä=tif sü=a!
Ge=di was=tas: Ei!

Wend üt=les: Tu=le, Ge=di, mi=nu=ga ho=
bust män=g'=ma! Ge=di was=tas: Ei!

S=de kut=sus: Ge=di, tule minu kaa=jas
met=ja mar=ju=le! Ge=di was=tas: Ei!

S=ja tu=li lin=nast. Ta
kut=sus lap=sed o=ma juur=
de. Wend ja õ=de läh=si
wad ko=he. Ge=di ei läi=nud.

Wend ja õ=de sai=wad süis ma=gu=said
as=ju. A=ga Ge=di jäi il=ma.

III.

Barem ja pahem.

1. Võeras tädi oli väga hea tädi. Ta
wõttis wäikele Allile oma sülle. Tädi andis
Allile magusat kooki. Ja
äraminnes sülitab ta Allile
juukseid.

Tule homme meile!
Meil on ka wäike hea
tütar. Ja meil on mitu
ilusat nukk. Ei olegi kangel. Nõnda kõneles
tädi minema hakates.

2. Hommikul ärkas Alli wara magamast üles. Tarwis oli ruttu tõusta. Oli palju tööd. Nutud waja riidesse panna. Riideid pidi weel wähe õmblema. Siis oli minel laes. Ema saatis Alli kuni wärawani.

Maja paistab seal. Warsti oled tee lahkmel. Pööra siis paremale poole! Nõnda juhatab ema.

3. Alli läheb teed mööda. Nüüd tuleb mõnu. Mängime kõige päewa. Nõnda mõtles Alli. Ja siis jõudiski tee lahkmele.

Ema käskis paremale poole pöörata. Seda Alli mäletas. Aga kumb on parem käsi? Seda ei olnud Allil meeles. Ja ta mõtles kaua aega. Siis pidi ta koju tagasi minema.

4. Ema! Kumb on parem käsi? Nõnda küsis Alli. Ja ta nahtas mõlemaid käsa.

See on parem käsi, ütles ema. Selle käega teretatakse. Ja siis sibus ema punase paela Alli parema kae külge.

Nüüd jäi Allil meelde.
Ja siis läks ta meesti teele.
Enam ei olnud waja tagasi
tulla. Aga edespidi tundis
ta paremat kätt ilma punase
lõngatagi.

Kus wiga näed laita,
Seal tule ja aita.

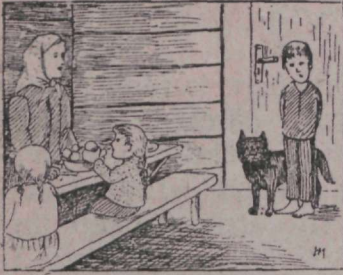
Mihkel ja Muri.

Ena wiis lapsed kapsta peenardelt rohtu
kittuma. Lastel oli raske tööd teha. Muri
aga wedeles peenra peal. Ta oli mõnufasti
põõsa wilus.

2. Mihkel hüüdis: Ena! Küll see töö on
raske! Mul on nii paha olla! Kui ma Muri
oleksin, siis ei oleks mul waja rohtu kittuda.
Tema wedeleb aga wilus. Ena, luba mind
Muri juurde istuma minna.

Ena lubas. Ja Mihkel oli hea meel.

3. Öhtu tuli. Mindi öhtust sööma. Mihkel
tuli ka söögilava juurde. Ena ütles: Mihkel.
Sina tahad Muri olla. Muri ei söö laua
juures. Tema saab oma toidukausi pärast.
Ja siis läheb Muri õõjeks õue. Seal walwab
ta maja üle. See on Muri töö.

4. Mihkel kohtus wäga.
Kas ta pidi nüüd Muriga
ühes jööma? Kas ta pidi
ööjeks öue minema?

Kallis ema! Nõnda
ütles Mihkel nüüd hä-
biga. Küll ma nüüd

haffan hoolega rohtu kittuma. Kallis ema,
anna mulle andeks. Lase
mind laua juurde jööma
tulla!

5. Ja siis sai Mihkel
luba laua juurde tulla.
Aga nüüd teadis ta, et
Murilika oma töö on.

Sigel ajal.

Wanfril jöekott ja ader,
Söidab põllumees
Sepal jahku teritama
Künni aeg on ees.

Lema kõrwal raamat kaenas.
Sammub poisikene,
Mõistust tõttab teritama
Kooli pingile.

Tark harakas.

Tulisel heina ajal, kui wett metsas kusagilt saada ei olnud, leidis harakas heinasao äärest wee lähkri. Ta katsus lähkrist juua, aga oma lühikese nokaga ei saanud ta wett kätte. Ta lõi nokaga wastu laudu, aga need oliwad liiga paksud. Ta katsus lähkert ümber lükata, aga selle tarwis oli tema jõud kasin. Ta silmas oja ääres hunniku wäikseid kiwa. Kohe leidis ta hea nõu. Ta kandis wäikseid kiwa sao juurde ja wiskas neid niipalju lähkrisse, kuni see hakkas üle jooksuma. Nüüd wõis harakas oma jänu kustutada.

Nõuga tehtakse wahest enam, kui jõuga.

Rõit tööl.

Oli ilus kewadine hommik. Päike paistis heledasti; igal pool oli lindude rõõmuft laulu kuulda. Wäitene poisß tuli teed mööda küla poolt. Ta pidi kooli minema. Aga poisß ei tahtnud õppida. „Parem lähen mängina!“ otustas ta ja pööras teelt põllule.

Põllul lendas mesilane äielt äiele. Poisß mesilast paluma: „Kulla mesilind, mängi natuke minuga!“ Mesilane wastas: „Ei ole aega, pean mett ja waha korjama!“

Poisß läks edasi ja nägi lindu. „Linnutene, kallifene,“ ütles poisß: „mängi sina minuga!“ Linnuke wastas: „Ei ole aega mängida! Mul tarwis kõrreleesi, sambalaid ja udusulgi koguda, et pesa ehitada.“

Poisß sammus edasi. Ta nägi hobust, kes peenra ääres rohku söi. „Mängi sina minuga!“ palus poisß. Hobune wastas: „Mul tarwis põldu kündma minna! Kui põldu ei künta, siis ei tanna ta wilja. Ei tanna põld wilja, siis ei ole ka leiba süüa.“

Poisß mõtles: „Kellegil pole aega mängida: kõit teewad tööd. Ka mina pean tööd tegema!“ Rutusti läks ta kooli.

Lugemise õpetajale.

Peab laps itma juurema tüli ja waewata lugema õppima, siis on kõige esimene tingimine, et õppimine lapsele armsaks saagu. Sellepärast peab kõige eest hoidma, mis lapsele õppimist tüütavaks ja wastumeelseteks mõid teha. Mäti tuleb, kui lapse tähelepanemine enam lugemise juures ei seisa, eht tüidagi tüdimust määrgata, õppimine pooleli jätta. Ei pea liiga ruttama; ei ole waja liiga lühiteise ajaga lugemist kätte püüda, weel wähem on tormis raamatu lõbjudumisega ruiata. Alabiha algusel on küllalt, kui päewa kohta üks eht, kolm tähte tüütavaks saawab, ja pärast poole on üks lugemise tütt päewa kohta küllalt; alla 7 aastase lapsele hoopis wähem weel. Ei pea järgmise lugemise juurde mindama, kui eelmine weel küllalt selge pole: tõtt õpistagu järgimööda.

Lapse arusaamist turgendab suuresti, kui temale mitte tähtede nimed waid tähtede hääled kätte õpetatakse. Käimiseks täht n ärgu üteldadu mitte en waid ainult n. Kui laps teba en-neks tutub, siis segab kokkumõlemises lapse arusaamist e wõdras hääli nii palju, et kokkumõlemine mitte nii terge ei ole. Kui laps weerib: a ey i, siis tõlab see kokku aeni ja nõuab suurt waewa, enne kui laps sellega ära harjub, et sõna, mis aeni weeritakse, uni wõlja ütelda. Kusama tõlab „nina“ wana weerimise wiisi järele lapse kõrwus emena, „muna“ emina. Kui aga lapsele õiged hääled on kätte õpetatud, siis mõistab laps kõrwakuswiise järele sõna turgesti kokku ütelda. Iga tähe õige hääle saab kõige paremine kätte, kui weeritawat sõna õige piltamööda wõlja üteldakse, nii et iga tähe hääli üsitult kuulda on.

Kes nende seletuste järele weel hääletamisest aru ei saa, see küsigu lähema kooliõpetaja käest järele, igatahes ei tohi õpetaja selle wähesse waewa eest kõrwale hoida, mis hääletamise õppimine temale toob; laps õpib selle eest suurforba wäheha waewaga.

Ei pea lapselt liiga palju nõutama. Iga päew 4—5 korda, igakord 5—10 minutit, siis õpib ta nõrga anneteiga laps talwe jooskul lugemise ja kirjutamise selget. Kes kirjutamist ei joowi ahtlasi õpetada, mõid jeda ta edaspidiseks jätta, aga igatahes toob lugemine ja kirjutamine korraga õppides õppijale ja õpetajale wähem waewa, kui tahus õppides. See tähendus on siin sellepärast tehtud, et meie emad on harjunud lugemist üksi õpetama. Kästed lugemiseks tüid wõdrateks tete tähtedega wõiwad esitels wahale jätta ja pärast õpitud saada.

Jeda pilnas pidades, et mitte ei pea lastele liiga palju korraga peale tüubitama, mis nende arusaamist wõistab ja tõnitsiks teeb, olgu aabnis atants lugemise ja kirjutamise õpetamises seatud. Numbriid ja esimised armamise õpetused saab laps peate aabitsa lõpetamist teistest raamatutest. Selleks on kooliõpetaja Wäki kirjutatud „Wälene alguskooli rehenduse raamat wõga“ kohan. Kästab ja usudõpetuse peatükid wõib laps pärast wäitesest usudõpetuse raamatust kätte saada.